

E De sacramento

li sacramento facere irreuerentiā p aliquaz
immūdiāz: nisi z ipi haberēt lucida in/
terualla in qbus sacramēta recognosce/
rent. **I**te querit. vtrū extrema vnctio
possit iterari. **R**ūdeo fm **T**ho. in. iij.
dist. xxij. Iterari pōt sine aliqua iūria
sacramēti. qz nō habet effectum ppetuū
eo q sanitas corpis z mētis que sunt ef/
fectus eius amitti pōt. **I**n eadē quoq;
egritudine iterari pōt: si pmo qdem sit in
periculo mortis z euadat. z post recidi/
uū pariat. qz erit q̄si alia infirmitas **E**t
sitr si sit egritudo diuturna: vt hydropi
sis. qz tunc debz fieri quādo videt p du
cere ad periculū mortis. z si illud piculū
mortis euadat eadē infirmitate durāte
et postea ad silem statum reducat: iterū
potest inūgi. qz tā est alius infirmitatis
status. q̄uis sit eadem infirmitas: **E**t
notandū q magister in ppendio theolo
gice veritatis dī. qn̄ sepe q̄s ad mortē
ifirmatur: sepe p̄ inūgi. h̄ in vna ifirmi
tate nō debet aliq̄s bis inūgi: nisi ea dez
ifirmitas vltra annū p̄rahāf: ita q in
vno āno p̄ter vnā infirmitatē nequa/
q̄ bis inūgatur. **S**ed **B**onauētura su
p q̄to redarguit hoc dīcēs. **A**bsurdū ē
q sacramēta regulent fm motū astrozū

Effectus extreme vnctōis **B**
Querit quis sit effectus extreme
vnctōis. **R**espōdeo q est q̄dru
plex. quoq; duos ponit beatus
Tho. sup. iij. di. xxij. z alios duos ma
gister in ppendio theologice veritatis.
Primus effectus z pncipalis fm beatū
Tho. est sanatio qdam spūalis q̄ dat
p̄tra quādam debilitatē vel ineptitudi
nem q̄ in nobis relinquit ex p̄ccō actua
li vel originali. p̄tra quā debilitatez hō
roborat p hoc sacramētū. qz hoc robur
grām facit q̄ nō patit̄ secū p̄ctm̄. **I**deo
ex p̄sequenti si inuenit peccatū aliq̄d veni
ale vel mortale q̄ad culpā tollit ipm̄ dū
nō non apponat̄ obex ex p̄te recipiētis
Sedarius aut̄ effect⁹ est sanitas cor/
palis. h̄ actū nō inducit nisi fm q̄ expe/

dit ad finem pncipalez. s. spūalem sana
tionē. z tūc sp̄ eam inducit. dūmō nō sic
impedimentū ex p̄te recipiētis. z licz ta
ip̄o multe fiāt inūctiones: vltima tamē
est formalis respectu oīm p̄cedētium. z
agit in virtute earum **E**t ideo in vltima
vnctōne grā infundit̄ que effectū sacra/
mētū prebet. **H**ec b̄tūs **T**ho. **T**er/
tius effect⁹ fm magistrū in ppendio the
ologice veritatz est. q̄ valz hoc sacramē
tum ad deuotōem excitādam **Q**uar
tus effectus est. q̄ valer ad velociorē trā
situm ad celum

De sacramento

ordinis. z de dignitate sacerdotū **A**
Quis estis genus electū. rega/
le sacerdotū. gēs sancta. p̄ls
acq̄sītōis. i. **P**e. ij. **I**n istz ver
bis ostēdit nobis b̄tūs petr⁹
p̄rogatiuā z dignitatez ordinis sacerdo
talis. **E**t licz oēs hoīes sint genus dei
solī tamē sacerdotes s̄t̄ genus electuz a
deo. **U**n̄ sciendū. q̄ sicut sunt nouē cho
ri ā geloz in celo. sic s̄t̄ nouē dignitates
sacerdotū **P**rima est. q̄ sacerdotes sunt
sup omnes reges z p̄cipēs terre. **H**ie/
re. i. **E**go p̄stituā te sup oēs gentes z re
gna vt euellas. s. malos mores z vicia. z
dissipes hereses. z edifices bona opa. z
plātes p̄tutes in aiabus. **I**te pz. qz dig
nitas sacerdotalis habz reges facere et
p̄secrare. sed oēs reges nō p̄nt sacerdotē
facere. **I**n signū q̄ maiores sint: tūc non
est iam p̄nceps a deo potēs qn̄ tenet̄ cer
uicem suā in p̄fessione humiliare coram
sacerdote loco dei. qz est vicarius eius.
Un̄ breuit̄ de⁹ exaltauit sacerdotes su
per oēs hoīes. **U**n̄ qdam doctor. **S**a/
cerdos ē altior regibz. felicior angel. cre
ator creatoris **S**ecōdo honoraui eos
in t̄palibz. qz illa q̄ de⁹ sibi referuauit. s.
decimas. oblatōes. testamēta. z p̄miti
as. z alia patrimonā crucifixi: gratis il
lis p̄tulit̄ p̄ sustentatōe corpis. vt illi sine

labore cū alios hoīes laborare oportet
 p̄ sustentatōe corporis quieti? do serui/
 ant in spūalibz. **T**ertio hōrauit eos
 in emunitatē p̄ferendo. q̄ null? fren? p̄n
 cept̄ sup̄ eos iurisdictionez habeat. nec
 rex nec p̄nceps. nec aliq̄s hoīm seculari
 um audeat manus suas violentē in eos
 mittere. etiā in minimū. i. i acolitū. **O**p/
 positū faciēs ex facto est excoīcatus ma
 iori excoīcatione tam in celo q̄ in terra
Sicut? p̄regit eos: q̄ nullus audeat e/
 os p̄urbare verbis vel factis. **Q**uod dñs
 opprobriū ill' illatū q̄sibi reputat factū
Un dñs dicit p̄ p̄ham **I**sa. ij. **Q**ui
 tetigerit vos tāgit pupillā oculi mei. p̄s
 Nolite tangere x̄pos meos. z i p̄phetis
 meis nolite malignari. **Q**uare etiāz nec
 verbis sunt molestandi: s̄ honorādi: vt
 dicit dñs ad moysen z aaron. **B**ndicaz
 bndicētibus vos. **U**n **H**en. de firma.
 sup̄ q̄tro p̄cepto dicit. **U**e illis q̄ sac̄do/
 tibz z religiosis detrahūt z diffamāt rur/
 sus crucifigētes filiū dei i semetips. vt
 ait ap̄ls. **D**etrahētes ei sacerdotibz x̄p̄z
 coronāt. inferētes eis iniurias x̄pm cru
 cifigūt. **C**oniciātes eos: x̄pm p̄spuunt.
Exprobantes eos z hūtes eos exosos
 ch̄ristū lancea transfigūt **U**n etiā ab ec
 desia sacerdotes sunt p̄uilegiati intrātū
 vt quicūq̄ z libertatē cleri statuta faci/
 unt v' l' talia fiant. excoīmunicatōez icur
 runt. **I**tē null? p̄ncipū seculariū audet
 excoīcōes facere in clez. **I**tē nec aliq̄s de
 ber pedagū recipere a clericis. alias in/
 currunt sniam excoīmunicatōis nec a p̄/
 dicta excoīmunicatōe absolui p̄nt: nisi
 plene restituerint **Q**uarto honorauit
 eos in hoc q̄ cōmisit eis aīas fideliz. i.
 eccliam sc̄am. **U**n d̄ **C**hriso. **C**elo et
 angel' z omī creatura honorabilior ē ec/
 desia. **X**p̄s ampli? eccliam diligit q̄ se/
 ipm. **U**n venit de celo in trā. z 33. anis
 p̄ ea fuit. z tandē amarā mortē p̄ ea
 sustinuit. **E**t iā dat ei corpus suū i abū
 z sanguinē suū in potū. **E**t post hāc vi/
 tā dat ei sc̄ipm in celo in p̄mū. **I**n super

hāc dilectā eccliam cōmisit sacerdotibz
 cū oibz donis. i. sacramētis. **S**ol? enim
 ordo sacerdotat' ex officio hz baptizare:
 q̄uis in necessitate cuiuslibet liceat. **I**tez
 solus hz p̄ferre sac̄m p̄firmatōis. **I**tez
 solus hz p̄fessiones audire: z a p̄ccis ab
 soluere. z p̄nias intūgere. vñ **J**ohis. 20:
Accipite sp̄m sc̄m z quoz remiserit? pec/
 cata remittunt' eis. **I**tē sol? hz porrigere
 sac̄m extreme vnctōis: z sic de alijs **I**n
 hac dignitate incomphēsibili eos hono
 rauit singularitē p̄ oibz hoībz **U**n **M**at
 5. **V**os estis lux mundi. **S**ic mund?
 nihil est sine luce. sic ecclia nihil sine sac̄/
 dotibz. **Q**uinto hōrauit eos i hoc q̄
 vult vt districte obediat' eis loco sui ab
 oibz hoībz cuiuscunq̄ stat? z p̄ditōis fu
 erint. **L**uc. x. **Q**ui vos audit me audit.
 z q̄ vos sp̄nit me sp̄nit. **A**ug?. **Q**uicq̄d
 nō hz: pastoris est p̄hibere nefiat. gregz
 audire nefariat. **E**rgo obediendū ē eis
 tāq̄ x̄po q̄n p̄cipiunt hoībz ieiunare. fe
 stiuare: z sic de alijs. **I**do cōminat' dñs
 inobediētibz z rebellibz **D**eut. i7. **Q**ui
 sup̄bierit: nolēs obedire sacerdotis im/
 perio morte moriat'. **E**xemplū d̄ darthā
 abyron. z chore. q̄ rebelles fuerūt moy
 si z aaron. **E**t tra se aperuit: z viuos ei
 os absorbuuit. **S**exto honorauit eos
 dādo eis potestatē ligādi z soluēdi. ma/
 thei. 18. **Q**uodcunq̄ ligaueris super t̄/
 rā: erit ligatū z in celis. z quodcunq̄ sol
 ueris sup̄ trā. zc. **H**ec p̄tās ligādi atq̄
 soluēdi vno mō intelligit' de excoīcatioe
 q̄ est gladi' sp̄ial'. z est multū timenda
 p̄t' q̄nq̄. hoc quere. **A**lk. **A**lio modo
 hec p̄tās intelligit' de absolutōe p̄ccoz.
Un ep̄s q̄n ordiat sacerdotes exufflat
 in eos dīcēs illud. **J**ohis. 20. **A**ccipite
 sp̄m sc̄m. quoz remi. pec. zc. **B**
Septimo honorauit eos i hoc: q̄ no
 minant' in sc̄pturis sanctis angeli. **U**n
Breg?. **O**ēs qui sacerdotij noie cēsēt
 angeli nominant'. **Q**uare aut' angeli no
 minant'? **R**ūdeo: qz hnt similitudinem
 cū angelis. **P**rimo. qz officium angeli ē

De sacramento

ministrare doct hoibz. **Nota** fm Aplm
Dñes sunt administratorij spiritus. Sic
 z sacerdotes habent ministrare do die
 noctuqz z hominibz cum sacramentis.
Secundo qz angelus est vita purus sic et
 quilibet sacerdos tenet esse castus: q̄ est
 vita angelica. **Amb.** Qui nō nubūt ne
 qz vxores ducūt sicut angeli in trīs sunt
Damascen. li. 4. **A**nuptijs abstinentia
 est angeloz imitatio. **T**ertio angeli ha
 bēt informare z ammonere oēs p bonā
 inspirationē. sic z sacerdotes p vbuz dei
Quarto angeli habēt deū laudare. ps.
 Laudate deū oēs angli. **S**ic z sacerdo
 tes q̄tidie sub pccō mortali tenent psol
 uere septē horas canonicas i laudē dei.
C **O**ctauo honorauit eos i h q
 sacerdos aliq̄ mō est filius marie virginis.
Primo: qz sic brā maria p qnqz vba cō
 cept ihm xpm. **L**u. i. **F**iat mihi fm ver
 bū tuū. sic sacerdos pficit p qnqz vba
 rū corp⁹ xpi. **E**t sic imediate post consensū
 marie fuit totus christ⁹ in vtero ei⁹. sic i
 mediate post plationē verboz psecrati
 onis transsubstantiat panis in ver⁹ cor
 pus xpi. **S**ecdo sic brā virgo post puz
 christū portauit in manibz suis: z in pse
 pe collocavit. et eū ecōuerso leuauit. **S**ic
 sacerdos post cōsecrationē leuat xpm. z
 locat eū ecōuerso. z portat. z tractat eū
 manibz suis. **T**ertio sicut brā virgo fu
 it sacrificata in vtero anq̄ cōcepit xpm. ps
Scrificauit tabernaculū suū altissim⁹.
 sic sacerdos antea ordiat anq̄ psecrat.
 qz sine ordie nihil cōsecraret. **E**rgo laic⁹
 qntū cū q̄ sc̄tis nihil ageret: et si vba cō
 secratōis pferret. **D** **C** **N**ono hono
 rauit eos sup angelos. z et aliq̄ mō sup
 dignitatē brē marie virginis. **P**rimo in di
 gnitate custodie. **S**acerdos em̄ hz cu
 stodire ples aīas. sic eps totū episcopa
 tū. papa totū mundū. pleban⁹ totā par
 rochiaz. **B**ern. **O** q̄ digni custodes q̄
 tā sollicite pūgilāt: vt aīas sibi creditas
 a morte et na custodiāt. **S**z angelus tā
 tū habet custodire vnā aīam. **B**ernar.

Magna dignitas aīarū: vt vnaqueqz
 ab ortu n̄tatur in custodiā sui habeat an
 gelū deputatū. **S** cōdo in sumendo z tā
 gēdo corpus xpi. **A**ngeloz em̄ est vidē
 deū. **D**at. i. **8** **A**ngeli eozū sp̄ vident fa
 ciē patris mei q̄ in celis est. **S**z in h sac
 dos maior ē angelo. qz ille videt. iste autē
 tractat: z cū hoc sumit. qd nūq̄ sic datū
 est alicui anglo q̄ sic sumat. h̄ sufficit ei
 deū cōtemplari. **T**ertio in cōsecrādo cor
 pus christi. **I**n hoc sacerdos nō solū an
 gelos. h̄ etiā virgiem mariā m̄ fem̄ chri
 sti aliq̄ mō p̄cellit. **O**z ei nec alicui ange
 lo data est talis potestas pficiēdi corp⁹
 xpi. **U**n̄ minimus sacerdos in trīs pōt
 hoc qd nō p̄t maximus angelus in celo
Bern. **O** venerāda dignitas sacerdotuz
 in qz manibz dei filius tāq̄ i vtero vir
 ginis incarnatur. **B**reg. **I**lle q̄ creauit
 me: dedit mihi creare se mediāte me. **O**
 venerabilū manuū sc̄titudō. z felix exer
 citiū. vbi sacerdos tractat deū filii. **A**ug.
 dicit q̄ in cōsecratione sacre hostie tota
 curia celestis sibi seruit: z dñs celi ad eū
 descendit. **A**mb. sup lucā. **N**on dubites
 assistere angelos qñ assistit xps in altari.
 sed qñ immolat. **U**n̄ xps p̄t dicere alic
 bet sacerdoti illd̄ **E**sa. i. **Q**uid vltra de
 bui facere z non feci. zc.

De malis sacerdotibz fornicarijs
 et cubinarijs.

Querit vtz ordiat⁹ exis in pccō
 mortali possit sine pccōviti ordi
 ne suscepto. **R**ñdeo fm **T**ho.
 in. 4. di. 24. **N**ō p̄t. nā fac̄z illud pccō
 ptū. **D**euf. i. 6. **I**uste qd iustū ē exequis.
Indigne em̄ sacz ptractat. **N**eq̄ i h ali
 q̄s p̄t disp̄sare. qz ē de iure naturali: vt
 hō sc̄tā sc̄tē ptractet. **U**n̄ tal̄ q̄ries actū
 alicui⁹ ordiis facit peccat mortalit. vt q̄
 tāgūt res sacras q̄si suo vtrēs officio peccat
 mortalit. **S**ec⁹ at si aliq̄ necessitate
 aliq̄d sacri ptingeret v̄l exequet illo ca
 su q̄ etiā laicis liceret: puta si baptizac̄
 in articulo necessitatē v̄l corp⁹ xpi d̄ terra
 colligeret. **C**ōcordat **A**l. z **R**aymūd.

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

Sciendū q̄ ex iā dictis certissime cō-
stat q̄ sacerdos fornicari et iā q̄ntūcun-
q̄ occult⁹. v̄l et iā sacerdos ex n̄s sciēter
in quocunq̄ peccō mortali nō dū peccā-
tus nec dignā agēs p̄niam vt optet i eo
q̄ baptizat ā absoluit p̄fiteres v̄l p̄dicat
aut m̄rimonia solēnizat: vel sac̄m eu-
charistiē v̄l extreme unctionis p̄bet. vel
mortuos sepelit. aut mulieres post p̄tuz
itroduc. v̄l aquā. v̄l salē i dūica exorci-
zat. aut p̄lm asp̄git. v̄l cādēlas in festo
purificatiōis aut ramos i die palmarū v̄l
ignē aut cereū v̄l baptismū in vigilia pa-
sche v̄l p̄thecostes b̄ndicit. v̄l q̄d ma-
ius oib⁹ his ē missaz celebrat. aut sac̄m
eucharistiē p̄secrat atq̄ sumit. In oib⁹
istis nec nō actib⁹ alijs q̄ sacris ordinib⁹
st̄ annexi. aut in q̄libet ip̄oz singularit̄
quēlibet exercēdo peccat mortalit̄. Et
tories q̄ntēs aliquē actū vt minister ecclē
exequit̄ z exercet Sic ex dicit̄ sc̄i Tho.
d̄agno. vt sup̄ manifestissime cōprobat̄
a certā nō solū in p̄scriptis actib⁹. s̄ et iā
fm̄ Dionysiu q̄n z q̄tiens ad aliquem
h̄mōi actū exercendū aliquā vestē iduit
siue sumit. v̄l albā v̄l manipulū v̄l sto-
lā aut casulā. aut alias sacras vestes cō-
munit̄ v̄l diuisim. Q̄d reuera sat̄ ē hor-
rendū z stupēdū atq̄ et iā p̄iculosuz val-
de. In talib⁹ delictis statu atq̄ dignitate
totz tātis crimib⁹ subiacere atq̄ i p̄lica-
ri. Q̄n nō i merito d̄r. Quāto altior gra-
dus tāto sublimior casus. **S**a-
cerdos in cōtinēs z fornicari⁹ ē suspēsus
ip̄o iure. z missa ei⁹ nō debet audiri. vt
p̄ extra de cohabitatiōe clericoz z muli-
erū. c. v̄stra. Audiēs at̄ missam ei⁹ pec-
cat mortalit̄. fm̄ Tho. i. x. q̄dlibet o. q̄
8. Hoc at̄ intelligit̄ de publicis fornicari-
ijs. Querit̄ si talis celebret: v̄t fiat ir-
regularis. R̄ndeo q̄ sic Hec Wilhelm⁹
Querit̄ v̄t ep̄s possit cū talib⁹ dispēsa-
re. R̄ndeo q̄ sic. Ex q̄ dispēfatio in h̄ ca-
sū nō est phibita. Et iura q̄ inueniunt̄
in p̄trariū illa p̄dūt d̄ suspēso ab hoīe:
nō a iure. q̄ iura benigni⁹ solēt agē q̄

hoīes. Hec Wilhelm⁹. Querit̄ v̄t cleric⁹
q̄ expēdūt patrimoniu crucifixi cū meres-
tricib⁹ teneant̄ ad restitutiōem. R̄ndeo
q̄ cleric⁹ q̄ res ecclē dāt nō solū meretri-
cib⁹. s̄ et iā hūstrionib⁹ v̄l et suis p̄sāguī-
neis nō p̄t naturā sustērandā. s̄ vt fac-
ant eos diuites de patrimonio crucifixi
raptores sunt. z tenent̄ ad restitutiōem.

S Querit̄ v̄n faciāt restitutiōem.
R̄ndeo si h̄nt patrimoniu seclare. v̄l ali-
qd de artificio vel labore manuum: de
istis possunt restituere. Sed de reb⁹ ec-
clesiē n̄ sufficit restituere q̄ quicqd eis su-
perest s̄z sup̄avitū z vestitū. hoc debet
dari pauperib⁹. Nisi tūc subtraherēt si-
bi de necessarijs. v̄l nisi res quas habu-
erunt d̄ patrimonio vel de artificio expē-
dissent in v̄sus ecclē. Hec Wilhelm⁹.
Querit̄ concubine sacerdotū teneant̄ re-
stituere que a sacerdotib⁹ pro tali illicito
ope recipiunt. Respondeo s̄z Raymū-
dum q̄ sic. Nam fornicariē z huiusmo-
di turpes persone tenent̄ restituere ip̄sē
ecclē: nisi forte eis fuerit datum causa e-
lemosyne in summa necessitate. q̄ tunc
fuit debitū. Idē Hostien⁹. Querit̄ur. si
notori⁹ fornicator possit absoluerē. R̄n-
deo q̄ non. q̄ suspēsus ē quo ad se z et iā
quo ad alios. vt habetur extra de coha-
bitatiōe clericoz. c. questum. Et sciēdū
q̄ magister in cōpendio theologice veri-
tatis dicit̄ q̄uis oēs sacerdotes habeāt
claves: nō tū omnes p̄nt ligare z soluere
sicut excommunicati. suspēsi z heretici
damnati. hoc at̄ non est p̄t defectū or-
dinis: sed quia non habet materiaz. s̄z
subditos qui auferunt̄ eis cū excōmū-
cant̄. possunt tamen baptizare. q̄ hoc ē
sacramētū necessitatis. possunt quoq̄ ta-
les eucharistiā p̄secrare. q̄ hoc substan-
tialit̄ adheret ordini. ligare autē z soluere
adheret ordini accidentalit̄.

De sacramēto matrimonij.

Matrimonium honorauit deus
multipliciter. Primo in hoc. q̄
ipse per se instituit. Secundo.